

De tragische gebeurtenissen tijdens de evacuatie, van de familie Maessen-Slangen Hoogstraat 96 te Slek, hebben diepe wonden geslagen bij de familie die nooit geheeld zijn.

Vanaf deze plaats werd geëvacueerd op 7 november 1944

Voorwoord:

In een gesprek met Tante Neske Maessen-Slangen en Trieneke Maessen de oudste dochter, hebben zij de rampzalige gebeurtenissen, ondanks hun bewogenheid, op een begrijpelijke manier tot uitdrukking gebracht. Zij herinnerden zich aangelegenheden tot in de kleinste details, waaruit moge blijken de diepe impact op hun leven.

Wij hebben afgesproken niet alle emotionele zaken tot in de finesses op te nemen. Ligt soms te gevoelig en soms ook onbegrijpelijk als het niet geplaatst wordt in de toenmalige oorlogstijd. Ook hier is geen enkele plaats voor romantiek die soms bij voorlichtingen over de oorlog om de hoek komt kijken, indien er sprake is van, persoonsbewijzen, sabotagedaden, wapens, insignes e.d.

Moeder Neske Maessen was een van de vele weduwen die achter bleven met een aantal kinderen, berooid van alles en die veelal hun problemen, zowel geestelijk als materieel, alleen moest opknappen en zorgen dat er brood op de plank kwam.

In hun verhaal waarin van tijd tot tijd een “time-out” moest worden ingelast komen onder meer de volgende zaken aan de orde.

De evacuatie:

Ter voldoening aan het uitgevaardigde evacuatiebevel vertok de familie op dinsdag 7 november 1944 naar Linne, welke plaats ook was aangegeven als mogelijk evacuatieoord. Men verwachtte dat er op het Hingen en St. Joost toch geen plaats meer was. Het gezin bestond uit zeven personen: vader en moeder en vijf kinderen in de leeftijd van 5 maanden tot 8 jaar.

De evacuatie gebeurde te samen met de familie Rullenraad, die over paard en wagen beschikte, met als bestemming Linne waar ze heel goed werden opgevangen alleen diende zich toen al de eerste tegenslag aan, want na twee dagen en nachten kwam het bevel dat Linne ook moest evacueren.

De beide families vertrokken toen naar Lerop waar de familie Maessen onderdak kreeg bij een familie Maassen die een kleine timmerwerkplaats hadden.

Omdat er een algemene bekendmaking kwam dat het evacuatiebevel van Echt was opgeheven is de familie op 2 december 1944 naar huis gegaan. Toen ze echter enkele dagen thuis waren, werden ze door de Grünen gesommeerd dat ze per direct moesten vertrekken. Ze zijn toen met een vrachtwagen teruggebracht naar Lerop. Ze kwamen in een bunker terecht bij Jongenhaof waar ze tot 26 januari gezeten hebben. (Slek was op 19 januari 1945 reeds bevrijd.)

De volgende "bedevaartplaats" werd de eiermijn te Roermond en daar hebben ze mogen verblijven tot 1 februari 1945. Toen werd de eiermijn met veel machtsvertoon door de Nazi's gevorderd en zijn ze te voet met hun "hebben en houden" naar Waldneel te Duitsland vertrokken. De jongste telg was slechts 7 maanden oud en zwaar ziek. Tante Neske had hier haar handen vol aan. In Waldneel werden ze in een school ondergebracht en dat heeft geduurd tot 7 februari 1945.

De treinreis en de beschieting in Wesel:

Er kwam bericht dat de evacués op dinsdag 7 februari 1945 vanuit de school met een trein naar Friesland gebracht zouden worden met als bestemming Franeker. Dit werd voor Graad, Neske en de kinderen één lijdensweg. Dat moge duidelijk worden uit het volgende relaas.

De trein had de hele nacht doorgereden, het was een trein waar ook enkele banken in stonden. Graad was erg moe en had zich op een bank neergelegd en Trieneke was achter hem gekropen. Neske ontfermde zich over de andere kinderen te samen met nog enkele andere evacués van de Sleek. De mensen probeerden elkaar zoveel mogelijk te helpen.

Op 8 februari maakte de trein een stop te Wesel in Duitsland, want de locomotief moest worden verwisseld. Maar de Duitsers dirigeerde de trein verder door naar Hamminkeln, daar stopte de trein met honderden evacués en stond daar een tijdje stil. Om ongeveer 16.30 uur sloeg het noodlot toe. Er kwamen enkele Engelse jachtvliegtuigen die de trein onder vuur begonnen te nemen. De trein werd, zo bleek naderhand bestookt met splintergranaten. Dat ging gepaard met een geweldig lawaai en er ontstond grote paniek, het was alsof de wereld verging en heel onwezenlijk, maar de realiteit werd al gauw duidelijk het was een slagveld van doden en gewonden. De jachtvliegtuigen keerden nog eens terug en namen zelfs de mensen die het bos invluchtten onder vuur.

De vreselijke gevolgen van de beschieting:

Pap werd zwaar gewond, had een slagaderlijke bloeding aan arm en been en Trieneke raakte in een soort shock, ze kon wel alles waarnemen maar geen woord uitbrengen en niet bewegen.

Toen Neske haar probeerde te laten staan zakte ze ineem en ze dachten dat ze dood was, waarbij de reactie van de zwaargewonde Graad was: "Och Neske in godsnaam dan is ze tenminste van alle ellende af". Trieneke werd toen buiten de trein op de grond gelegd.

Een tante ontfermde zich over de overige drie kinderen en nam ze mee richting een bos om zodoende niet met het "slagveld" geconfronteerd te worden. Neske had de handen vol aan de verzorging van Ellie en uiteraard Graad. Het zal altijd wel een raadsel blijven waarom de trein met evacués beschoten werd door de Britten, het vermoeden bestaat dat men in de veronderstelling was dat het een Duitse munitietrein was, die zoals later bleek een eindje verderop stond en gecamoufleerd was met strobalen.

Samen met Pap werd Trieneke naar het ziekenhuis in Wesel gebracht. Ze kwamen op twee aan elkaar grenzende kamers te liggen. Trieneke hoorde 's avonds hoe de zusters baden voor haar vader. Ze waren in de veronderstelling dat zij dat niet meekreeg. Pap is toen op 36 jarige leeftijd, in de nacht van 9 februari 1945 in het ziekenhuis overleden, hij had te veel bloed verloren.

Zij werd daar niet van in kennis gesteld, maar zij was er gevoelsmatig toch van overtuigd dat hij overleden was.

Pap is later samen met alle omgekomen mensen, ook tengevolge van het bombardement, begraven in een massagraf in Düsseldorf.

Trieneke is naderhand met de andere gewonden naar een provisorisch ingericht ziekenhuis in Harreveld Lichtenvoorde in Gelderland gebracht. Dat is haar geluk geweest, want Wesel is omstreeks 15 februari 1945 helemaal platgebombardeerd, inclusief het ziekenhuis. De mensen waren vooraf door de geallieerden hierover geïnformeerd door middel van pamfletten.

In Lichtenvoorde heeft Trieneke bij een familie onderdak gekregen en ze werd daar goed verzorgd en is daar gebleven tot begin juni 1945. Op zondag 3 juni 1945 kreeg ze te horen dat ze haar mooie kleedje aan mocht houden want ze mocht naar huis. Ze was erg verbaasd want ze dacht dat ze thuis was, zo was ze in de familie opgenomen. Voordat ze met een overdekte vrachtwagen, waarin de zitplaatsen balen stro waren, naar huis vertrok heeft de Oma uit het gezin haar voorzichtig aan het verstand gebracht dat haar vader dood was. Haar reactie van: "Dat wist ik al" wekte heel wat verbazing.

Waarom weet Trieneke niet, maar de Oma zei toen tegen haar dat ze haar familie dat, als ze thuis kwam, pas mocht vertellen als het donker was.

Vervolg treinreis van Moeder Neske met Ellie, Pierre, Jo en Mien van uit Wesel naar Enschede en Franeker:

De trein vervolgde, nadat de grootste ravage was opgeruimd, zijn weg. Ellie werd hoe langer hoe zieker en is in Neske's armen bezweken. Dat gebeurde in dezelfde nacht als Pap stierf ook 9 februari 1945. Het Rode Kruis heeft zich over het stoffelijk overschot ontfermt en Ellie is uiteindelijk in Enschede begraven. Als wel eens gesproken wordt van immens oorlogsleed dan is dat hier toch wel op zijn plaats. Neske is uiteindelijk met de overige kinderen in Franeker terecht gekomen, waar zij zijn gebleven tot 18 mei 1945. Zij waren nog steeds in het ongewisse over het lot van Pap en in eerste instantie ook van Trieneke. Via het Rode Kruis heeft Tante Neske naderhand vernomen dat deze gezond en wel in Lichtevoorde was ondergebracht.

De thuisreis van Neske met haar drie kinderen en de aankomst op de Hoogstraat 96 te Sleek:

Friesland werd bevrijd op 16 april 1945 maar er was geen mogelijkheid om naar huis terug te keren, dat gebeurde op 18 mei 1945. Ze werden opgehaald met vrachtwagens uit Echt, o.a. door de heren Smeets en Stassen, diverse families uit de omgeving van Echt zijn toen aan de thuisreis begonnen. De vrachtwagens waren zo vol dat sommige jongemannen op de motorkap lagen, o.a. Harie Giesberts.

Thuisgekomen bleek dat het huis niet veel letsel had opgelopen, maar dat van het interieur weinig meer over of bruikbaar was. Het was een intrieste bedoening en daar kwam nog eens bovenop het onmenselijke leed dat de familie had meegemaakt. Het meubilair was gestolen of vernield en van de overige huisraad was ook niets meer over.

Thuisreis van Trieneke en de boodschap:

Met welk vervoermiddel dat Trieneke begin juni 1945 naar huis is gebracht weet ze niet meer precies, ze kan zich wel nog een laadbak herinneren met daarin bossen stro. Ze werd "afgeleverd" aan het kruispunt in Pey en van daaruit ging het te voet naar Hoogstraat 96 te Slek. Onder haar arm had ze een pakje met wat schamele bezittingen. Neske was via het Rode Kruis te weten gekomen dat Trieneke nog leefde. Toen ze thuis kwam waren de familieleden blij om haar terug te zien. Dat was maar van korte duur want toen de schemering inviel heeft ze haar boodschap over Pap overgebracht en dat sloeg natuurlijk in als een bom. Tante Neske heeft naderhand via het Rode Kruis een bevestiging en de gang van zaken te horen gekregen, ze hadden nog altijd de hoop gehad dat hij nog thuis zou komen, maar helaas.

Gedachtenisprentje van Graad Maessen

De Duitsers waren verdreven, dat was een feit maar het bevrijdingsgevoel was er niet, want er brak een tijd aan van kommer en kwel.

Dat was zeer zeker het geval voor de alleenstaande weduwen met kleine kinderen. De mannen “vielen voor het vaderland”, maar de achterblijvende vrouwen streden voor het overleven met hun gezinnen.

Tante Neske en Trieneke kijken nog eens kritisch naar het verhaal.

Wij bedanken deze familie voor het vrijgeven van dit verhaal en het mogen opnemen in de oorlogsverhalen, die nooit vergeten mogen worden, op de website van Pejjerlandj. We doen dit uit realiteitszin en zeker niet uit sensatie, waarvan we de familie ook hebben overtuigd. Wij hopen tevens dat, door het vastleggen van deze gebeurtenissen, het verwerkingsproces van de familie positief wordt beïnvloedt.

Tante Neske verdient veel respect voor de manier waarop zij zich met haar kinderen door de na-oorlogse jaren heeft heen “geworsteld”

Wij van “Pejjerlandj” beschouwen dit verhaal ook als een ode aan deze vrouw die inmiddels de gezegende leeftijd van 91 jaar bereikt heeft en nog een zeer scherp van geest is.

Bijlage bij artikel familie Maessen-Slangen

De samenstellers van de website Pejjerlandj hebben naderhand nog gegevens verkregen over de toedracht van de beschieting van de trein die ze aan het artikel willen toevoegen. Het betreft een uittreksel uit een verslag in Dagblad De Limburger van 5 mei 2007”.

Tante Nèske Maessen-Slangen heeft dit verhaal bevestigd, dat ze als ooggetuige en slachtoffer heeft beleefd.

Hierin verstrekt Dhr Jan Donkers, zelf ooggetuige/slachtoffer, onder meer de volgende gegevens:

- Op 7 februari vertrok de trein. Op 8 februari moest de locomotief worden verwisseld. Er was in Wesel geen plaats voor de trein. De Duitsers wilden hem daar weg hebben. Tien kilometer verderop in Hamminkeln werd de trein met honderden evacu es op een zijspoor gezet in een bosachtige omgeving. Omdat de trein wel een tijdje zou stilstaan gingen zij op onderzoek uit om te kijken of ergens wat koffie te krijgen was en dat lukte. Toen Jan Donkers tegen half vijf bij de trein terugkwam zag hij met eigen ogen hoe Engelse jachtvliegtuigen de trein onder vuur namen en splintergranaten afwierpen, terugkwamen en ook de mensen die naar het bos vluchten nog eens onder vuur namen. Later hoorde Bonkers dat ze het waarschijnlijk gemunt hadden op een munitietrein die in de buurt onder balen stro verscholen was.
- De gewonden werden naderhand met een platte wagen naar het ziekenhuis in Wesel gebracht en naderhand naar een provisorisch ingericht ziekenhuis in Harreveld bij Lichtenvoord. Dit was een geluk bij een ongeluk want bij een alles verwoestend bombardement door de geallieerden werd geheel Wesel en ook het ziekenhuis platgelegd. Ondanks dat het ziekenhuis duidelijk met witte lakens met rode kruis tekens was gemarkeerd. In het ziekenhuis zijn dan ook de meeste doden gevallen omdat een aantal mensen zich daar veilig voelde. (Bombardement was van tevoren aangekondigd, waarschijnlijk via pamfletten en veel mensen zijn de stad ontvlucht waardoor het aantal doden beperkt is gebleven).

In een verslag van het bezoek van dhr Donkers, op 11 september 2007 aan de plek des onheil,komen nog de volgende passages voor:

- E n van de lichtgewonden, een Roermondse evacu e, moet dit hebben voorzien. Hij zou, zo is later verteld, op een geleende fiets naar Lichtenvoorde in Nederland zijn gefietst, een afstand van ongeveer 30 km., om ambulance hulp te halen. Aan hem moet te danken zijn geweest, dat de nog levende gewonden van de treinbeschieting, die nog in het ziekenhuis verbleven, tijdig het ziekenhuis hebben kunnen verlaten. In enkele nachtelijke transporten tussen 10 en 14 februari 1945 zijn de gewonde evacu es uit het Mari n Hospital overgebracht naar Lichtenvoorde.

Noot samensteller: Trieneke Maessen was een van hen.

- Meteen daarna van 16 februari tot en met 18 februari 1945 is Wesel door geallieerde bommenwerpers vrijwel met de grond gelijkgemaakt. Twee dagen langer in het ziekenhuis, dan hadden de gewonden het ook niet meer kunnen navertellen.
- Alle doden die nog in het ziekenhuis lagen en daarbuiten, werden in een massagraf begraven.”

Noot: Vader Maessen was een van hen.